

Національні проекти України: проблеми їх інституціонального та ресурсного забезпечення

У статті здійснено огляд сучасного стану національних проектів України. Виявлено особливості і результати національного проектування в зарубіжних країнах. Проаналізовано базові обмеження інституціонального та ресурсного забезпечення вітчизняних національних проектів і вказано можливі шляхи їх подолання.

національні проекти, індикативне планування, інституціональні перешкоди, інституціональне забезпечення, ресурсні обмеження, ресурсне забезпечення

Постановка проблеми. Як можуть свідчити останні дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених, в якості головного фактора, що дозволяє сягнути високого рівня захисту інтересів особи, суспільства й держави на принципах сталого розвитку, виступає ефективна організація прогнозування, стратегічного планування та програмування соціально-економічного розвитку, підкріплена належним інституціональним і ресурсним забезпеченням. Серед самих означених інструментів наукового обґрунтування і реалізації механізмів сталого розвитку особливе місце у світовій практиці належить стратегічному плануванню (або, по-іншому, національному проектуванню).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання про запровадження загальнонаціональних планів розвитку (під виглядом стратегій, концепцій, програм, пріоритетів, полюсів зростання, кластерів) ставиться в нашій державі чи не від самого моменту проголошення її незалежності. Однак, на ділі зреалізувати високопродуктивну й успішно апробовану (в тому числі і в колишньому СРСР) ідею планомірного розвитку економіки в умовах сучасної України ніяк не вдається. Власне, довкола цієї проблеми обертається цілий ряд стратегічних ініціатив, підходів, ідей, припущень, пропозицій, що знайшли своє відображення на сторінках сучасних науково-практичних видань [1–5]. При всій очевидності гостроти означеної проблеми для майбутнього нашої держави обнадійливих зрушень у напрямі її вирішення за останні 20 років не намітилось. Відкритим залишається головне питання – створення високоефективного управлінського механізму економічного розвитку, який без стратегічного планування помислити неможливо.

Мета даного дослідження – аналітичний огляд сучасного стану стратегічного планування в Україні, виявлення основних обмежень у його інституціональному і ресурсному забезпеченні.

Викладення основного матеріалу дослідження. У 2010 р. з ініціативи Президента України В. Януковича в якості складової стратегічного програмування соціально-економічного розвитку України висунуто такий вид нормативного планового документа як національний проект (НП) [6], під яким пропонується розуміти «проект із пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку, що має стратегічно важливе значення для забезпечення технологічного оновлення та розвитку

окремої галузі реального сектору економіки, розвитку регіону, розв'язання соціальних проблем, а також впливає на покращення якості життя громадян України, а також внесений до переліку проектів із пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку» [7, с. 80].

Повернення до стратегічного планування соціально-економічного розвитку країни (бодай поки що через локальні національні проекти) й активізацію стратегічно-ресурсної функції держави можна лише вітати, оскільки глибоке розуміння їх значення являється важливим етапом у здійсненні державою управління і регулювання всіх тих сторін суспільного життя, що уособлюють собою, так званий, сталий розвиток.

Важливо відродити стратегічне усвідомлення того, що ресурсне забезпечення виконання нормативних планових документів будь-якої форми завжди залишатиметься найважливішою ланкою господарського механізму економічної системи держави, матеріальною й організаційною основою процесів наукового проектування її розвитку. Нині ця проблема пов'язується з реалізацією національних проектів.

Згідно «Положення про Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України» [8] (далі – Держінвестпроект України), затвердженого Указом Президента України № 583/2011 від 12 травня 2011 р. [9], Держінвестпроект України є провідним у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами. В п. 1 зазначеного документа наголошується, що стратегічно важливими проектами вважаються такі, «що забезпечують технологічне оновлення та розвиток базових галузей реального сектору економіки України». З таким тлумаченням сутності національного проекту можна повністю погодитися, оскільки за масштабом декларованих намірів він повинен відповідати загальнонаціональним інтересам.

Актуальність застосування національного проекту (під яким автор схильний бачити нормативний плановий документ) обґрунтовують експерти Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД) в аналітичній доповіді «Національні проекти для України» (2010). На їх погляд: «Забезпечення максимальної цілеспрямованості й ефективності перетворень потребує застосування проектних підходів, які дозволяють досягти міжсекторальної концентрації зусиль та ресурсів навколо визначених функціональних завдань. Проектний підхід дає змогу забезпечити пріоритетність стратегічних інтересів суспільства перед інтересами та потребами, які диктує повсякденна політика. Досягнення в рамках проектів визначеності й прогнозованості державної політики створює підґрунтя для здійснення злагоджених дій держави та бізнесу в напрямку реалізації суспільно значущих завдань розвитку» [10, с. 3]. З цим також можна погодитись.

Однак не всі висновки цієї авторитетної установи щодо переваг національного проектування заслуговують на повне схвалення. Розпочнемо з означення поняття «національні проекти», яке розглядається експертами НІСД «як комплекс стратегічно орієнтованих заходів, спрямованих на комплексне вирішення найбільш актуальних завдань системної модернізації суспільства» [10, с. 4]. За своїм походженням поняття «проект» є одним із ключових у галузях техніки та архітектури, де ним традиційно позначають «комплекс технічних документів, що вміщує опис з принциповими обґрунтуваннями, розрахунки, креслення, макети, призначених для будівництва, виготовлення чи реконструкції споруд, установок, машин, верстатів, апаратів, приладів і т. д.» [11, с. 607]. Отже, у своєму первинному значенні проект – це швидше нормативний документ, який за своїм змістом і призначенням порівняний з поняттями плану чи програми, що цілком відповідає традиційному науково-практичному

уявленню про нього. У чому ж тоді полягають відносні переваги проектування на теренах національної економіки, якщо вони дійсно існують?

Строго кажучи, не можна погодитись з висновком про те, що національний проект являється «особливим конструктором» для забезпечення довгострокового горизонту планування і необхідність його запровадження зумовлена недовідою звичайного інструментарію державного управління, «який будучи ефективним при вирішенні поточних завдань, втрачає дієздатність у стратегічному вимірі» [10, с. 4].

Наскільки відомо, системних досліджень, в яких би предметно вказувалось на переваги одних форм державних планових документів над іншими, взагалі не існує. Та й очікувати на них не доводиться, оскільки, як вдало зазначає російський академік Б. Кузик, «обов'язковість виконання конкретних економічних індикаторів залежить не від назви планового документа, а від закладених механізмів їх реалізації» [5, с. 22].

Крім того, як доводять результати системних досліджень, виконаних іншим відомим російським академіком – В. Полтеровичем [2, 12], типовим програмним документом для економік, які за останні 60 років спромоглися стати розвиненими, слугував переважно не національний проект, а індикативний план (втім, як зазначалося вище, справа не в назві). У їх числі східно-азійські «тигри»: Японія, Південна Корея, Тайвань і Сінгапур. Ці країни зуміли за два десятиліття скоротити відставання від США по душовому ВВП на 30 % (і більше) при початковому рівні близько 20 %. Аналогічного успіху добилися три європейські країни: Греція, Іспанія та Португалія, і в усіх трьох на початкових етапах також склалися індикативні плани. Досить розвинена система індикативного планування функціонувала в післявоєнній Франції.

Зазвичай на початкових етапах індикативні плани виконувались або навіть перевиконувались за найбільш суттєвими показниками, а потім роль планування поступово знижувалася. Проте, як підкреслює В. Полтерович та інші дослідники, основне значення системи індикативного планування полягало не у формуванні орієнтовних показників або державних інвестицій самих по собі, а в тому, що вона була регулярним механізмом для взаємодії уряду, асоціацій бізнесу, профспілок і об'єднань споживачів, сприяла зміцненню взаємної довіри та координації зусиль.

Власне кажучи, саме в цьому і полягала основна ідея творця індикативного планування француза П. Массе, який з цього приводу відмітив: «План виробляється за допомогою погоджених зусиль представників економічних і громадських сил: цивільних службовців, менеджменту (сільськогосподарського, промислового, комерційного), профспілок і працівників. Ця співпраця забезпечує більш когерентні прогнози і рішення та створює відчуття єдності, сприяючи виконанню плану» [15].

Особливо звертаємо увагу читача на те, що в усіх дослідженнях, де йдеться про ті чи інші аспекти національного проектування (планування, програмування), будь-то в колишньому СРСР, у повоєнній Франції, чи в сучасній Данії, наголос робиться на важливості ресурсних можливостей самих національних економік. Іншими словами, НП за те й одержують свій статус, що функції з їх організації та ресурсно-стратегічного забезпечення бере на себе національна держава. В іншому випадку це вже не національні, а комерційні проекти і їх об'єднуюча основа для суспільства з метою досягнення ним кумулятивного ефекту втрачається.

На «сприяння капіталізації та використанню вітчизняного ресурсу» [10, с. 6], як на один із шести основних критеріїв відбору національних проектів, вказують і фахівці НІСД в згадуваній вище аналітичній доповіді «Національні проекти для України». Концепції запропонованих ними національних проектів вміщують усебічно проаналізовані перешкоди нормативно-правового, інституційного, соціально-економічного, інфраструктурного, інформаційного й освітньо-кадрового характеру, а також рекомендовані заходи й інструменти щодо їх подолання. Вивчення наявних

державних актів і наукових публікацій з проблематики національного проектування в Україні дає підстави стверджувати, що на даний час аналітична доповідь НІСД «Національні проекти для України» залишається єдиним методологічно повноцінним дослідженням, аналіз якого дозволяє виявити ряд типових проблем, пов'язаних з інституціональним та ресурсним забезпеченням реалізації національних проектів.

Хоча перелік пріоритетних напрямів розвитку і тематика національних проектів України, запропонованих фахівцями НІСД (табл. 1), суттєво відрізняються від того, який було затверджено до виконання Кабінетом міністрів України (табл. 2), теоретико-методологічне обґрунтування першого з них є найбільш відповідальним і дозволяє робити серйозні висновки про складний якісний стан ресурсів та інституціональних умов у можливих сферах реалізації національних проектів. А через них і про перспективи розвитку економіки країни в цілому.

Таблиця 1 – Перелік пріоритетних напрямів розвитку і тематика національних проектів України, запропонованих фахівцями НІСД [10]

№ п/п	Назва національного проекту	Зміст національного проекту
1.	«Відкриваючи Україну»	Реалізація туристично-рекреаційного потенціалу України
2.	«Національна інфраструктура шляхів»	Розбудова національної інфраструктури автошляхів
3.	«Агросектор ХХІ століття»	Розвиток агропромислового комплексу України на основі сучасних екологічно чистих технологій
4.	«Україна конкурентоспроможна»	Зміцнення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості економіки
5.	«Здорова нація»	Забезпечення збереження та зміцнення здоров'я населення, продовження періоду активного довголіття
6.	«Доступне житло»	Задоволення потреби населення України у житлі
7.	«Енергоефективний побут»	Масове впровадження енергозберігаючих технологій у житлово-комунальній сфері, комунальному господарстві та побуті громадян
8.	«Електронна Україна»	Реалізація потенціалу інформаційного суспільства для розвитку людини, суспільства, держави в Україні

Аналіз існуючих перешкод по всіх 8-ми національних проектах, запропонованих НІСД [10], показує, що якість вітчизняних економічних ресурсів, ефективність їх відтворення і використання є надто низькою. Це має сигналізувати уряду країни про необхідність повернення до системи ресурсного забезпечення національної економіки, заснованої на планомірному відтворенні ресурсів під патронатом держави. Її досвід було нагромаджено в СРСР і нині запозичено багатьма країнами світу. При цьому, слід пам'ятати і негативні уроки цього досвіду, одним з яких стала ідеологія технічного прогресу, згідно якої передову техніку Заходу можна пересадити на вітчизняний ґрунт у найкоротші терміни. Навіть сьогодні ця ідея переконує окремих науковців у можливості здійснення в стислі терміни цивілізаційного «ривка» на основі НТП. При цьому, як і 80–90 років тому назад в період здійснення індустріалізації в СРСР, практично не враховується очевидне положення, згідно якому для підтримки технічного прогресу

необхідний економічний механізм, який цей прогрес генерує. Відсутність такого механізму – головна перешкода на шляху реалізації сучасних НП в Україні.

Таблиця 2 – Перелік проектів із пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку (національні проекти), затверджених Постановою Кабінету міністрів України № 1256 від 8 грудня 2010 р. (станом на 18.03.2012 р.) [14]

№ п/п	Найменування пріоритетного напрямку	Найменування проекту
1.	Нова енергія	«LNG термінал» – морський термінал з приймання скрапленого природного газу;
		«Енергія природи» – будівництво комплексу вітрових, сонячних та малих гідроелектростанцій, виробництво твердого альтернативного палива.
2.	Нова якість життя	«Доступне житло» – система проектів комплексного будівництва доступного житла;
		«Нове життя» – нова якість охорони материнства та дитинства;
		«Чисте місто» – система комплексів з переробки твердих побутових відходів;
		«Якісна вода» – забезпечення населення України якісною питною водою;
		«Відкритий світ» – створення інформаційно-комунікаційної освітньої мережі національного рівня на базі технологій радіозв'язку четвертого покоління (4G);
		«Місто майбутнього» – формування стратегічного плану та системи проектів розвитку міста.
3.	Нова інфраструктура	«Повітряний експрес» – залізничне пасажирське сполучення м. Київ – міжнародний аеропорт «Бориспіль» і будівництво інших інфраструктурних об'єктів Київського регіону;
		«Дунайський коридор» – розвиток транспортного сполучення та судноплавства в дунайському регіоні.
4.	Олімпійська надія – 2022	«Олімпійська надія – 2022» – створення спортивно-туристичної інфраструктури.
5.	Збільшення обсягів виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції	«Зерно України» – зростання внутрішнього валового продукту, модернізація галузі зерновиробництва та нарощування її експортного потенціалу;
		«Відроджене скотарство» – забезпечення продовольчої безпеки в частині виробництва молочної продукції та яловичини, збільшення експортного потенціалу галузі тваринництва.
6.	Розвиток аграрного ринку	«Зелені ринки» – розбудова мережі оптових ринків сільськогосподарської продукції та задоволення споживчого попиту населення.

Загалом, виявлені експертами НІСД перешкоди інституціонального й ресурсного характеру, пов'язані з реалізацією НП у нашій державі, добре відомі. Вони належать до переліку тих обмежень розвитку, що властиві системі національної економіки України в цілому. Серед них такі, як:

- недостатній рівень відповідності національного законодавства міжнародним нормативно-правовим актам;
- високий рівень корумпованості та «злиття» державного апарату й бізнесу;
- невизначеність правового режиму і порядку використання природних ресурсів, зокрема, ресурсів надр, земель сільськогосподарського і рекреаційного призначення, у тому числі, природних територій курортів;
- неврегульованість питань власності, неузгодженість дій органів місцевого самоврядування при затвердженні проектів будівництва, виділенні земельних ділянок, прокладанні мереж інфраструктури;
- високий рівень морального і фізичного зношення матеріально-технічної бази підприємств, організацій та установ всіх сфер суспільного господарства;
- незадовільний технічний стан, невідповідність міжнародним стандартам та повільні темпи модернізації транспортної інфраструктури;
- недостатня ефективність механізмів залучення інвестицій;
- слабе кадрове забезпечення розвитку всіх сфер суспільного господарства і недостатність його інформатизації, невідповідність кваліфікаційного рівня працівників міжнародним стандартам;
- низька ефективність всіх щаблів вітчизняної освіти і продуктивності вузівської, галузевої та заводської науки, їх неспроможність самостійно забезпечити основні потреби національної економіки в сучасних технологіях виробництва, технічних засобах, машинах, механізмах, інструментах.

Залишимо на деякий час без відповіді ключове питання даної статті, а саме: що є важливішим при реалізації НП – подолання перешкод інституціонального характеру чи ресурсних обмежень? На наш погляд, відповідь криється в результатах господарської практики, перевірку якою пройшли економічні системи, про які вже згадувалось вище. Перші паростки такого досвіду почали проявлятися і в Україні, тому нині є дуже важливим їх критичне осмислення.

Чи не найголовнішими перешкодами інституціональної природи, іманентно властивими вітчизняному суспільству і його економічній системі, вважаються індиферентність населення до інвестиційного процесу, відсутність зацікавленості у місцевій владі до запровадження інновацій та корупція, суттєво підсилена симбіозом влади й бізнесу. Зокрема, саме корупція та відверте саботування бюрократами ухвалення дозвільних рішень називались генпідрядником серед головних причин зволікання з будівництвом терміналу «D» в міжнародному аеропорту «Бориспіль», що є одним із об'єктів пріоритетного напрямку «Нова інфраструктура», зведення якого приурочене до Євро-2012 [13].

Не менш складною інституціональною перешкодою на шляху реалізації НП зокрема і соціально-економічного розвитку країни загалом являється, безумовно, взаємозрощування влади і бізнесу. Але чи дійсно це явище, малохарактерне для Заходу з його ліберальною економічною парадигмою, є настільки неконструктивним і несприятливим у плані побудови високоефективної системи національної економіки? На це питання факти з реальної господарської практики дають неоднозначну відповідь. Все залежить від конкретно-економічних умов реалізації поставлених завдань і координації дій влади, бізнесу та громадськості у їх вирішенні.

Так, наприклад, у країнах Східної Азії, які ближчі для України за своїми умовами і зрозуміліші за традиціями, консолідація зусиль у процесах планування і

реалізації планів здійснювалась саме на основі «злиття» державного апарату і бізнесу, яке виявилось плідним при поганому інституціональному кліматі [12, с. 16]. Деякі ж країни, зокрема, Італія, Фінляндія, Норвегія, Ірландія – зуміли здійснити «ривок», вже будучи на досить високому щаблі розвитку. Планування використовувалося ними різною мірою. Проте дослідники відмічають вирішальну роль державної політики в досягненні успіху цих країн і її схожість з політикою східно-азійських економік.

Зокрема, стверджується, що швидке зростання фінської економіки в 1950–1970 і рр. було досягнуто завдяки прямому втручанням держави, що забезпечила високий темп зростання інвестицій в ключові галузі промисловості і низький відсоток за кредит, створювала та підтримувала великі компанії, використовувала виробничі екстерналії. Так, наприклад, розвиваючи деревообробку, держава розширювала попит на продукцію металургії, що, у свою чергу, створювало умови для розвитку електроенергетики.

Отже, досвід країн, що зуміли в останні шість десятиліть реалізувати успішну стратегію наздоганяючого розвитку, свідчить про те, що вона повинна спиратися на досить розвинену систему національного планування. Однак, чи вірно те, що цим країнам на етапі становлення системи планування були властиві невелика корупція, чесний суд, високий рівень взаємної довіри економічних агентів? На це питання одержані факти дають негативну відповідь. Власне кажучи, з сучасних позицій зрощення державного апарату і бізнесу само по собі означає «слабкість інститутів». Як зазначає В. Полтерович [12, с. 16, 18], навіть у Франції в 1946 р., коли були розроблені перші п'ятирічні плани, процвітав чорний ринок, а країну стрясали корупційні скандали. Тому поліпшення цих інститутів було швидше наслідком, ніж передумовою швидкого здійснення реформ та економічного зростання.

Можна стверджувати, що ключову роль в успішній реалізації НП розвитку відіграє відлагоджена система ресурсного забезпечення, яка більшою мірою спирається на добровільне, економічно вигідне залучення ресурсів національної економіки. Звичайно це є можливим у випадку довіри широких верств населення до економічної політики уряду. На наше переконання, це цілком реальний шлях до подолання ресурсного обмеження національних проектів в Україні.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Узагальнимо деякі очевидні результати, що слідують з аналізу теоретичних положень і найбільш характерних фактів практики у сфері НП:

- найважливішим інструментом ХХ ст., що сприяв успішній реалізації цілим рядом країн їх модернізаційних проектів, було створення високоефективного господарського механізму управління економічним розвитком, заснованого на загальнодержавному плануванні;

- загальнодержавне планування – це, передусім, високоефективний механізм для консолідації зусиль представників держави, бізнесу і суспільства за участю експертів;

- як може свідчити практика, при поганому інституціональному кліматі в країні консолідація зусиль у процесах планування та реалізації планів може здійснюватись на основі «злиття» державного апарату і бізнесу;

- поліпшення інститутів являється швидше наслідком, ніж передумовою реалізації планів модернізації економіки;

- ключову роль в успішній реалізації НП відіграє відлагоджена система ресурсного забезпечення, яка більшою мірою спирається на добровільне, економічно вигідне залучення ресурсів національної економіки.

Таким чином, національні проекти мають стимулювати створення асоціацій за участю представників держави, бізнесу, громадськості; сприяти виявленню інформації про ділових контрагентів; сприяти підвищенню кваліфікації і покращенню відбору

чиновників, створювати можливості для контролю за їх діяльністю; забезпечувати прозорість планів, скорочувати базу корупції; сприяти зміцненню взаємної довіри.

Список літератури

1. Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення: [монографія] / О. М. Алимов, А. І. Даниленко, В. М. Трегобчук та ін. – К. : Об'єднаний ін-т економіки НАН України, 2005. – 540 с.
2. Полтерович В. М. Элементы теории реформ [монография] / В. М. Полтерович. – М. : Экономика, 2007. – 448 с.
3. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави [монографія] / Я. А. Жаліло. – К. : НІСД, 2009. – 336 с.
4. Горбулін В. П. Стратегічне планування : вирішення проблем національної безпеки [монографія] / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2010. – 288 с.
5. Кузык Б. Н. Прогнозирование, стратегическое планирование и национальное программирование : [учебник] / Б. Н. Кузык, В. И. Кушлин, Ю. В. Яковец. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Экономика, 2011. – 604 с.
6. Указ Президента України «Про заходи щодо визначення і реалізації проектів із пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку» № 895/2010 від 8 вересня 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/895/2010>. – Назва з екрана.
7. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Положення про проекти із пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку (національні проекти)» № 1255 від 8 грудня 2010 р. // Офіційний вісник України. – 2011. – № 3. – С. 80–81.
8. Положення про Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/13571.html>. – Назва з екрана.
9. Указ Президента України «Про Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України» № 583/2011 від 12 травня 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/13571.html>. – Назва з екрана.
10. Національні проекти для України. – К. : НІСД, 2010. – 37 с.
11. БСЭ : в 51 т. : гл. ред. Б. А. Введенский. – [2-е изд.]. – М. : Большая советская энциклопедия, 1949 – 1958. – Т. 34 : Польша – Прокамбий. – 1955. – 653 с.
12. Полтерович В. Стратегии модернизации, институты и коалиции / В. Полтерович // Вопросы экономики. – 2008. – № 4. – С. 4–24.
13. Михельсон О. Завжди є план / О. Михельсон, І. Ходорова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Economics/23420>. – Назва з екрана.
14. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження переліку проектів із пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку (національні проекти)» № 1256 від 8 грудня 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1256-2010-%D0%BF/print1315140218494452>. – Назва з екрана.
15. Masse P. The French Plan and Economic Theory / P. Masse // Econometrica. – 1965. – Vol. 33. – № 2. – P. 265.

Л. Кушнір

Національні проекти України: проблеми їх інституціонального і ресурсного забезпечення

В статті здійснений огляд сучасного стану національних проектів України. Виявлені особливості і результати національного проектування в зарубіжних країнах. Проаналізовані базові обмеження інституціонального і ресурсного забезпечення вітчизняних національних проектів і наведені можливі шляхи їх подолання.

L. Kushnir

National projects in Ukraine: problems of their institutional and resource provision

Current condition of national projects in Ukraine is observed in the article. Peculiarities and results of national projection in foreign countries are defined in this investigation. Basic restrictions of institutional and

resource provision of national projects were analyzed and possible ways of solving these problems were indicated.

Одержано 03.02.12